:חולי מעים אין משמשת אשה את האיש וכ"ש ליחן ידיה במקום אחריו ואפי' חשש כותו על חולה אין רואי להתיר דבר זה. ולאה :מה הרחיקו ז"ל דאפילו לכרוך ולקשר לא החירו לאיש את האשה :הרמיק את האדם מהרהורי עבירה ודבר פשוט הוא. וסגראה

לע"ד כתבתי:

תתקפה (תקנה) **שאלה** על אחד מגדולי הדור שמת לו בן ולא הוריד עליו דמעה אחת אם זו מדה טובה או לא:

תשובה זו מדה רעה מורה על קושי הלב ועל רוע תכונת הנפש והיא מדת אכזריות והוא דרך ספיליסופיס האומרים כי זה העולם הכל הוא מעשה תעתועים וסמה מהבל ימעטו וחכרונם משלי אפר חועבה יבחר בהם ולכן אל יפחוד חטאת שלהם ומשליהם כי כולם בנויים על ההקדמה הזו אבל אנחנו מקבלי התורה יש לנו להאמין ולדעת כי העולם הזה עניין נכבד מאוד למסתפקים ממנו כראוי ולמתנהגים בו כתורה וכו יש איג שאדם חיי העוש"ב והשאדות הנפש כי הוא נקרא עולם שמעשה ולכן אין ראוי להסביל עסיניו ואתות לרוחיו ברוע שנהגתו ולהתאונן על הזמן כאשר עשו רוב המשוררים הראשונים. אלא ראוי להתאונן ולהתאבל ולקונן על מעשיו דכתיב מה יתאונן אדם חי גבר על חטאיו והבוכה ומתאבל ומוריד דמעות על קרובים וכ"ש על אדם כשר מדת חסידים ונביאים ואנשי מעשה היא ומודם על עזרת נפשו והכנעת לבו לפני קונו ויתאונן על חטאיו ויתאבל על עוונותיו אשר היו לזה סבה ולא לחנם אר"ל שלשה לבכי ז' להספד שלשים לניהון ותספורת ואם היה הדבר בלתי נאות לא היו מתקנין לו ג' ימים וכן אברהם אבינו ע"ה כתיב ביה לספוד לשרה ולבכותה וכן יעקב וכן דוד המלך ורבים כאלה אין מספר ועיין בהקדמת ספר חורת האדם להרמב"ן ז"ל ותמצא מה שיש בו די לשאלה זו. ומ"מ אין ראוי להתקשות על המת יותר מדאי והכי איתא בהדיא בגמ'. וסגראה לע"ד כתבתי:

תתקפו (תקנו) **שאלת** ממני אודיעך דעתי בראובן שחלה ולריך תרופות וסמנים ולא נמצאו אצלו ביד אחד ושעלה בדמיסם וכן לריך לרופא ולא נמצא שם אצלו זה הרופא מובטח ולא רצה לרפאותו אלא בדמיס יתרים ופסק עמו בכך וכך אם חייב ליתן לו מה שפסק או שכרו כפועל בטל או כמנהג הרופאים:

תשובה הרי שהיה בורח מבית האסורין והיתה מעבורת לפניו ואמר לו טול דינר והעבירני אין לו אלא שכרו וטעמא דמלתא כיון דמפני דוחק השעה פסק עמו אלי למימר משעה הייתי כך אף הכא נמי לא שנא ואלי למימר משעה אני כך:

ולענין הרופא חילק הרמב"ן ז"ל וז"ל ושמעינן מינה דכל דמתנה בשכירות יותר מכדי דמיס מפני הטורם ודוחק השעה שלו אלי למימר משעה אני כך וס"ה לעוקה שמנים ביותר מכדי דמיסם מפני דוחק השולי דלא מחייב אלא בדמיסם אחד הלוקח ואחד שטוכר שוין שם בדין זה אבל אם התנה בשכר הרופא הרבה חייב ליתן לו שחלמתו מכר לו ואין לו דמיס ויש מי שסובר דטעמא דבורח משום דחייב להילו ולדבריהם אין לרופא אלא שכר בטלו שלו ע"כ. וכן היא הסכמת רוב מפרשים דטעמא דבורח משום דחייב להיות מק"ו מהשבת אבידתו וכ"ש השבת גופו. ומ"מ בנ"ד שאין שם רופא מובטח כמותו כ"ל שאפי' הרמב"ן ז"ל מודה שאין לו אלא שכרו בלבד שסרי הוא ז"ל כתב לתרץ דכל מלות עשה דרמיא אכ"ע אם נזדמנה לה ולא רצה לקיימה אלא במתון אין מוציאין מידו ואין מפקיעין ממנו חיוב שלו שאין זה כדין רביה שיולאה בדיינים ע"כ. הרי לך בהדיא דתלי טעמא משום דהוי מלוה דרמיא אכ"ע ובנ"ד כיון שאין מומחה כמוהו עליו לחודיה רמיא לרפאות ולהציל ואם לא הציל עבר על מלות עשה. הילכך אין לו אלא שכרו ואם נתן לו דבר אם גמר ונתן לשם מתנה גמורה אין מוציאין מידו ואם נתן מפני שחשב שמחוייב מן הדין ליתן הויא מתנה בטעות ומוציאין ממנו ואם יש שם מומחין אחרים דעתי נוטה לפסוק כדעת שאר המפרשים דאין לו אלא שכרו ואם נתן כבר אין בידינו כח להוציא ממנו שכבר הורה הרב ז"ל. וסגראה לע"ד כתבתי:

תתקפז (תקנז) **שאלת** ממני אודיעך דעתי בדמי שמת אחר שפסח אם יכולין לעורר עליו אפילו שהוא בתוך שלשים יום לשבושת כיון שהוא תוך שלשים למותו. ואמ"ל אין עוררין עליו תוך שלשים למיתתו והוא בתוך ל' למועד מהו לעורר עליו:

תשובה תנן פ"ק דמועד קטן לא יעורר אדם על מתו ולא יספדנו קודם לרגל ל' יום ואמרינן עלה בגמ' מאי שנא ל' יום א"ר כהנא ואמרי לה א"ר יהודא אמר רב מעשה באדם א' שכינס מעות לעלות לרגל ובא ספדן ועמד על פתח ביתו ונעלתן אשתו ונתנתן לו ונמנע ולא עלה באותה שנה אמרו לא יעורר אדם על מתו וכו'. ושמואל אמר לפי שאין המת משתכח מן הלב שלשים יום. מאי ביניייהו א"כ דעביד בחנם לרב שרי ולשמואל אסור ופסקו הרמב"ם והראב"ד והרא"ש ורוב הפוסקים ז"ל כשמואל משום דסוגייתא הירושלמי אתיא כוותיה דגרסינן התם איתו מיורר מזכירתו בין המתים איתו הספד שהוא מושה לו הספד בפני עצמו הדא דתימא ביתן אבל בחדש מותר איתו ואיתו מדש תוך שלשים יום חדש יתן לאחר ל' יום לא תעורר לויתה כמה דתימא דעתידים עורר לויתן והרי זה נראה כי הטעם הוא מפני לער המועד כשמואל וכן הוכיח הראב"ד ז"ל. והרמב"ן ז"ל כתב שאין לו להניח הכלל אשר בידינו דרב ושמואל הלכה כרב באיסורי מפני שיבת הירושלמי שאפשר שנשנית לדעת שמואל. והרא"ש ז"ל הכריע כיון דאיכא בגמרא דילן תרי ליפני חדא משום רב כהנא ואידך משמיה דרב כדאי הוא הירושלמי להוכיח דרב כהנא אורה ולא רב ואין אנו הותרין הכלל אשר בידינו והלכתא כשמואל. ולפי שעה זו הדבר ברור דבל"ד כל שהוא תוך ל' יום לרגל אסור אעפ"י שהוא תוך ל' למיתתו שסרי הדבר ידוע דבהגיע שלשים יום למיתתו ישתכח מן הלב וכשיכנס המועד לא יהיה עצב ואם יעורר עליו תוך ל' יום סמוך לרגל זוכרו כל שלשים ומצא עצב במועד. אבל מת בתוך ל' לרגל מותר לספדו אפילו סמוך לרגל דבלתו הכי נמי זוכר הוא את מתו. אבל אם מת בתוך שבעה לשלשים יום קודם הרגל כגון שמת ל"ה ימים קודם הרגל מותר לספדו כל ז' תעפ"י שיש מקלת בתוך ל' סמוך לרגל. וטעמא דמלתא דשבעה תקינו רבנן להספד ולא חלקו בתלו השבעה בין סמוך לרגל בין מופלג דכל שבעה לגבי הספד כיום המיתה דמי והיינו דתנן לא יעורר אדם על מתו וזה מעורר ועומד הוא דאי לא חיישת הכי אפילו מת לו מה בתוך ל"ב ימים סמוך לרגל משנכנסו ל' יום לא יוכל להספידו לא מצינו מי שיאמר דבר זה ויש בזה שבה אחרת כפי הכלל אבר בידינו לפסוק הלכתא כרב באיסורי ולפי דרך זה פסק הר"י ן' גיאת ז"ל דבזמן הזה מותר לעורר על מתו דליכא עולי רגלים. והקשה עליו הרמב"ן ז"ל א"כ לימא נמי איכא ביניייהו בזמן הזה. ויש לתרץ לדעת הרב ז"ל דאס"ל דאיכא ביניייהו בזמן הזה וסך בעיא אילטריכא ליה לתלמודא דסד"א ספדן במגן מגן שוה וחיישינן דלמא תבקש אחר המטות ומתעקרא תקנתא דרבנן קמ"ל דלא חיישינן להכי ואי עביד בחנם שרי. והעלה הרמב"ן ז"ל לפי שטה זו דמשנה זו מחוכה שיש לא יעורר אדם על מתו אי משום דכל דבר שבמנין אע"פ שבטלה דבר לא בטלה סגרה עד שיסיה שם מנין אחר להחירו אי משום דלא דווקא משום עליית הרגל אלא נמי משום שמחת הרגל שאדם מכנים ממון לצרכי הרגל ואתי לאמוטי משמחת הרגל. ולפי שטה זו לא חיישינן לשמואל כלל וטעמא דמלתא דאדרבה כשהיא מעוררת על מתה והשלימה חפלה שמחה היא לאחר זמן וכן חלקו בתוספות ז"ל וגראה דהלכה כרב באיסורי ואפילו לשמואל י"ל דלא אסרינן אלא ע"י ספדנא אבל הוא עצמו שרי דיותר מתאפק מלעורר ע"י לעקה ויסמה לאחר זמן ע"כ. וכיון דלא חיישינן לשמואל לא חיישינן לירושלמי דאתי כוותיה אלא ל"ש מת יתן ול"ש מת אדם אי עביד בחנם שרי ואי עביד בשכר חוץ ל' אסור דחיישינן שמא יתבטל משמחת הרגל קודם שלשים יום מותר שהרי יש לו זמן לכנוס מעות אחרים לערך הרגל. ולפי שטה זו יש לנמוד שאם הוא בתוך ל' יום למיתה אע"פ שהוא בתוך ל' יום סמוך לרגל מותר כיון שהוא בתוך ל' אין מחייאם מספדו ומייסד מעות לערך הספדן

בלא